

Nr 11.

Ankom till riksdagens kansli den 13 april 1917 kl. 4 e. m.

*Första kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande nr 11
i anledning av andra kammarens beslut rörande väckt
motion om skrivelse till Kungl. Maj:t angående utred-
ning i visst syfte i fråga om kostnaderna för brödsädes-
produktionen i landet.*

I en inom andra kammaren väckt och till dess andra tillfälliga utskott hänvisad motion, nr 280, har herr Olsson i Blädinge m. fl. hemställt, »att riksdagen ville hos Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t låta föranstalta om sådan utredning rörande kostnaderna för brödsädesproduktionen i vårt land, att på grundvalen av densamma ett tillnärmelsevis exakt produktionspris må kunna läggas till grund för framtida åsättande av maximi- eller minimipris å spannmål, samt att, därest för utredningens verkställande sådana åtgärder behöva vidtagas, som kräva riksdagens medverkan, exempelvis i fråga om brukning av vissa kronohemman, Kungl. Maj:t täcktes för riksdagen framlägga förslag i sådant avseende».

Med avseende på motiveringen tillåter sig utskottet hänvisa till motionen.

Andra kammarens andra tillfälliga utskott har i anledning av motionen anfört följande:

»Det i förevarande motion avhandlade spørsmålet är enligt utskottets mening av den betydelse, att det från det allmännas sida påkallar den största uppmärksamhet. Utskottet är därför också fullt ense med motio-

Bihang till riksdagens protokoll 1917. 12 saml. 2 avd. 10 häft. (Nr 11).

närerna, då de betona nyttan av en utredning, varigenom jordbrukets verkliga produktionskostnader i fråga om brödsäd kunde utrönas. En dylik utredning, byggd på objektiva grunder, är av lika vikt för alla befolkningslager, för producenter såväl som konsumenter.

Av åtskilliga skäl vill det dock synas, som om den här förevarande frågan vore av vida mera invecklad och svårlöst natur än motionärerna föreställt sig. Det torde icke vara lämpligt eller ens möjligt, om man vill vinna resultat, som kunna göra anspråk på tillförlitlighet, att, såsom i motionen förutsättes, föranstalta en isolerad undersökning rörande kostnaderna för brödsädesproduktionen utan hänsynstagande till jordbrukets driftkostnader i det hela. Utskottet håller därför före, att en utredning av här åsyftat slag bör, för att bliva av värde, allsidigt omfatta kostnaderna för såväl producerande av brödsäd som frambringande av andra jordbruksprodukter. Över huvud torde vara nödvändigt för frågans fullständiga klarläggande att i ett sammanhang taga hänsyn till alla de moment, som därvid kunna komma i betraktande.

Vidare synes det utskottet uppenbart, att hållbara beräkningsgrunder i ifrågavarande avseende icke kunna ernås, om man utgår från nu rådande onormala och för övrigt i hög grad växlande konjunkturen. Därför torde ej heller den utväg, som av motionärerna i främsta rummet anvisats, nämligen att staten själv genom lejd arbetskraft brukade några kronohemman inom varje län, vara den för ändamålet lämpliga, då det icke skulle vara möjligt att på denna väg inom överskådlig tid nå fram till några resultat.

Andra och mera praktiska utvägar än de i motionen föreslagna måste därför anlitas. Utskottet vill för sin del, utan att därigenom på något sätt vilja föregripa eller binda en eventuell utredning, såsom en tänkbar utväg påpeka, att nödigt material därigenom kunde erhållas, att blivande sakkunnige satte sig i förbindelse med jordbrukare i olika delar av landet och från dessa införskaffade så fullständiga och noggranna bokföringsresultat som möjligt, gällande för en viss period före kristiden, exempelvis tioårsperioden 1905—1914. En materialinsamling av här berörda slag, bör givetvis omfatta landets alla delar, varvid hänsyn bör tagas till alla slag av jordbruk, stora och medelstora såväl som egentliga småbruk. Av en viss vikt är även, att jordbruk, som stå på olika kultur-nivå, få tjäna till grund för här åsyftade beräkningar.

Slutligen vill utskottet fästa uppmärksamheten därpå, att det icke nu torde vara möjligt att yttra sig om, huruvida den ifrågasatta utredningen angående kostnaderna för framställande av jordbruksprodukter skall komma

att läggas till grund för maximi- och minimipris, utan lär det få bero på då rådande tidsförhållanden och andra då förekommande omständigheter, om dylika priser vid tiden för utredningens slutförande må anses önskliga och möjliga att åsätta.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa, att andra kammaren i anledning av förevarande motion måtte besluta, att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t föranstalta om utredning rörande kostnaderna för brödsädesproduktionen i landet samt därefter vidtaga de åtgärder, vartill denna utredning må kunna föranleda.»

Andra kammaren beslöt för sin del i enlighet med sitt tillfälliga utskotts hemställan.

*Andra
kammarens
beslut.*

Detta andra kammarens beslut har delgivits första kammaren, som hänvisat ärendet för förberedande behandling till sitt andra tillfälliga utskott.

Med instämmande i huvudsak i den motivering, som andra kammarens utskott förebragt för sin hemställan, vill utskottet emellertid framhålla lämpligheten av att förlägga undersökningen till en senare period än den andra kammarens utskott förslagsvis nämner. Det är nämligen uppenbart, att jordbrukets produktionskostnader avsevärt stigit under de senare åren. Den ifrågasatta undersökningen torde dessutom då vara lättare att verkställa, enär bokföring även inom det mindre jordbruket under denna tid torde förekomma i större utsträckning än förr, sedan 1910 års skattereform otvivelaktigt medfört ökat behov av bokföring för jordbruket. Ävenså synes det utskottet, att en kortare tidsperiod än den föreslagna 10-årsperioden skulle kunna vara tillräcklig för vinnande av undersökningens syfte.

Utskottet.

Utskottet inser till fullo vanskligheten att beräkna kostnaden för produktionen av spannmål, vilken kostnad måste avsevärt växla i skilda delar av landet med hänsyn till åkerjordens olika bördighet och under mer eller mindre gynnsamma väderleksförhållanden det ena eller det andra året samt varierande pris för arbetskraft och för vad som i övrigt för sädesproduktionen erfordras. Då emellertid den approximativa beräkning, som kan framgå av en undersökning, sådan motionärerna begärt, måste äga sitt värde för bedömning av jordbrukets ekonomiska bärighet i allmänhet, får utskottet hemställa,

att första kammaren måtte biträda andra kammarens i ärendet fattade beslut.

Stockholm den 27 mars 1917.

På utskottets vägnar:

LUDVIG DANSTRÖM.

Vid ärendets slutbehandling inom utskottet hava närvarit: herrar Danström, von Koch, Larson, Kjellgren, Ström och Norman.
